

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Millise riigi õigust kohaldada? Millise riigi õigust kohaldada?

Küpros

1 Kehtivate õigusnormide allikad

1.1 Riigi õigusnormid

Kui piiriülese asjaga pöördutakse kohtu poole, järgitakse Küproses kohaldatava õiguse puhul ELi õiguses, eelkõige määrustes (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I; lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta) ja nr 864/2007 (Rooma II; lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta) sätestatud eeskirju.

Muudel juhtudel juhivad Küprose kohtud oma kohtupraktikast, kuna asjaomased riiklikud seadused või kodifitseeritud eeskirjad puuduvad. Kui puudub asjaomane Küprose kohtupraktika, kohaldavad kohtud vastavalt kohtute seaduse (seadus 14/60) artikli 29 lõike 1 punktile c Inglise tavaõigust.

1.2 Mitmepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

1. juuli 1985. aasta varahaldusühingute suhtes kohaldatava õiguse ja selle tunnustamise Haagi konventsioon, mille Küpros ratifitseeris 2017. aasta ratifitseerimisaktiga 15(III).

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Ei kohaldata.

2 Kollisiooninormide rakendamine

2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel

Kohtunik ei ole kohustatud neid eeskirju omal algatusel kohaldama. Selle küsimuse saab tõstatada vaid see asja pool, kes on tõendite abil edukalt näidanud, et teise riigi õigus on Küprose õiguse suhtes ülimuslik. Kui see ei veena kohut, kohaldatakse Küprose õigust.

Kuna osutatud praktika oleneb tõenditest ja menetlusest, siis eespool nimetatud määrused (EÜ) nr 593/2008 ja (EÜ) nr 864/2007 neid ei mõjuta.

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

Määrustega (EÜ) nr 593/2008 ja (EÜ) nr 864/2007 ei lubata tagasisaate ja edasiviite (*renvoi*) kohaldamist. Määrustega hõlmamata juhtudel võidakse aga tagasisaate ja edasiviite eeskirja kohaldada järgmiselt:

kohus, kes arutab asja, mille puhul on tehtud kindlaks, et kohaldada tuleks teise liikmesriigi õigust, peab kohaldama kas üksnes selle liikmesriigi siseriikliku õiguse norme või seda õigust tervikuna, kaasa arvatud vastavalt sellele õigusele kohaldatavaid rahvusvahelisi norme.

Viimasel juhul tekib raskusi seoses asjaoluga, et vastavalt asjaomase teise liikmesriigi õigusele võidakse kohtunikule viidata Küprose õigusele, mida ta peab kohaldama (tagasisaade). Sel juhul on kohtul kaks võimalust: kas aktsepteerida tagasisaate ja edasiviite eeskirja ja kohaldada Küprose õigust (osalise tagasisaate ja edasiviite teooria) või lükata see tagasi ning kohaldada tervikuna teise riigi õigust (täielik tagasisaade ja edasiviide).

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Ühendava teguri (nt asukoht, koht, kuhu vallasvara või usaldusfond on üle viidud jne) mis tahes muudatusest tuleneda võivate probleemide vältimiseks kasutatakse kohaldatava õiguse eeskirja tavaliselt selle kuupäeva kindlaksmääramiseks, mil ühendav tegur tuvastati. Näitena vaadake 1. juuli 1985. aasta usaldusfonde käsitleva Haagi konventsiooni artiklit 7.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Kui teise riigi õiguse kohaldamine läheb vastuollu Küprose Vabariigi avaliku korraga, ei tohiks seda kohaldada isegi juhul, kui selle kohaldamist nõutakse kohaldatavat õigust käsitlevate eeskirjadega. Kohtupraktika kohaselt hõlmab avalik kord õigluse ning kõlbluse ja eetika olulisi põhimõtteid (*Pilavachi & Co Ltd v. International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*).

Teise riigi õigust ei tohiks kohaldada ka tollimaksude, maksude ja maksustamise suhtes.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Kehtib kohtuasjaga *Royal Bank of Scotland plc v Geodrill Co Ltd and Others (1993) 1 JSC 753* kehtestatud eeskiri; kohtuasjas tehti otsus, et pool, kelle väidet tuleb kohaldada välisriigi õigust, peab kõigepealt esitama selle nõude ja seejärel veenvad tõendid kohtule. Kui need tõendid ei veena kohut või kui ükski pool sellist nõuet ei esita, kohaldatakse Küprose õigust.

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Kõigi lepinguliste võlasuhete ja õigustoimingute suhtes, mille puhul tekib küsimus kohaldatava õiguse kohta, kohaldatakse määrust (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I).

3.2 Lepinguvälised kohustused

Enamikul juhtudel kohaldatakse määrust (EÜ) nr 864/2007 (Rooma II), mille puhul tuleks üldreeglina kohaldatav õigus selgitada välja kahju tekkimise koha (*lex loci damni*) alusel, olenemata sellest, millises riigis või millistes riikides kaudsed tagajärjed võivad ilmneda. Samuti on määruses nähtud ette konkreetsed eeskirjad, kuidas määrata kohaldatav õigus kindlaks teatavat liiki lepinguväliste võlasuhete puhul, näiteks seoses ebaausa konkurentsi ja tootjavastutusega. Usaldusfondide suhtes kohaldatakse usaldusfonde ja nende tunnustamist käsitlevat 2017. aasta (ratifitseerimis-)seadust (seadus 15(III) 2017), millega ratifitseeriti 1985. aasta Haagi konventsioon. Ratifitseerimisseaduse ja konventsiooni kohaselt tuleks usaldusfondi reguleerida usaldusisiku valitud õigusega. Muul juhul reguleeritakse usaldusfondi õigusega, millega see on kõige tihedamalt seotud.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Perekonnanimi

Perekonnanime kindlaksmääramisel kohaldatakse vanemate ja laste suhteid käsitlevat seadust (seadus 216/90). Seaduse 216/90 kohaselt määravad lapse perekonnanime kindlaks tema vanemad ühisavaldusega, mis esitatakse kolme kuu jooksul alates sünnikuupäevast. Kui nad avaldust ei esita, antakse lapsele isa perekonnanimi. Ema perekonnanimi antakse lapsele, kes on sündinud väljaspool abielu või kuni isa ta omaks võtab.

Elukohariik

Isiku elukohariik määratakse kindlaks testamendi- ja pärimisseaduse peatüki 195 alusel, milles on sätestatud, et igal isikul on mis tahes ajal elukohariik, mis tal oli sündimisel („päritolujärgne elukoht“), või elukoht, mille ta on omandanud või säilitanud oma soovil („valitud elu- või asukoht“).

Kui seaduslik laps sünnib oma isa eluajal, on lapse päritolujärgne elukoht sündimisel tema isa elukoht.

Kui laps sünnib väljaspool abielu või kui laps sünnib pärast oma isa surma, on lapse päritolujärgne elukoht sündimisel tema ema elukoht.

Abieluvõime

Isiku abieluvõimet käsitletakse abieluseaduse (seadus 104(I)/2013) artiklis 14, milles on sätestatud, et isikul puudub abieluvõime, kui ta on noorem kui kaheksateistkümnepäevane või kui ta on abielu sõlmimise päeval võimetu andma nõusolekut kas vaimse häire või puude või ajuhaiguse või muu seisundi või haiguse tõttu või uimastisõltuvuse tõttu, mis muudab ta võimetuks mõistma oma tegusid või olema oma tegudest teadlik.

Kui aga isegi asjaomane paar või neist üks on noorem kui kaheksateistkümnepäevane, käsitletakse neid abieluvõimelistena, kui nad on vähemalt kuuteistkümnepäevased või kui nende eestkostjad on andnud kirjaliku nõusoleku või kui abielu õigustatakse kaalukate põhjendustega. Kui eespool nimetatud nõusolekut ei anta või kui eestkostja puudub, lahendab isiku abieluvõime küsimuse asjaomase isiku elukohaks oleva ringkonna perekonnakohus. Seoses võimega teha õigustoiminguid on sätestatud lepinguseaduse 149. peatüki artiklis 11, et isikul on võime sõlmida lepinguid, kui ta on täie mõistuse juures ja ta ei ole sellest võimest seadusega ilma jäetud. Seaduses on sätestatud, et abielus isikut ei käsitata lepingute sõlmimisel teovõimetuna üksnes põhjusel, et ta on noorem kui kaheksateistkümnepäevane.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

3.4.1 Vanema ja lapse õigussuhe

Vanema ja lapse vahelist õigussuhet, sealhulgas vanemlikku vastutust, ülalpidamist ja suhtlust reguleeritakse Küprose õigusega, eelkõige vanemate ja laste suhet käsitleva seadusega (seadus 216/90).

Samuti kohaldatakse määrust (EÜ) nr 4/2009 ning vanema kohustuste kindlaksmääramist ja laste kaitse abinõude rakendamise pädevust, kohaldatavat õigust, abinõude tunnustamist, rakendamist ja koostööd käsitlevat 1996. aasta Haagi konventsiooni asjades, mida need hõlmavad.

3.4.2 Adopteerimine

Kui lapsendamismenetlus toimub Küprose kohtutes, kohaldatakse Küprose õigust, olenemata sellest, kas lapsendamisjuhtum on piiriülese loomuga.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

3.5.1 Abielu

Abielu sõlmimist ja lõpetamist puudutavaid küsimusi reguleeritakse Küproses 2003. aasta abieluseadusega (seadus 104(I)/2003). Samuti kohaldatakse nende suhtes ÜRO konventsiooni, mis käsitleb abieluga nõustumist, vanuse alampiiri abiellumisel ning abielude registreerimist, mille Küpros ratifitseeris seadusega 16(III)/2003.

3.5.2 Kooselu ja partnerlus

3.5.3 Lahutus ja lahuselu

Lahutusega seotud küsimusi reguleeritakse põhiseaduse artikliga 111 ning kiriklikult sõlmitud abielude puhul 1990. aasta seadusega, mis käsitleb lepitamiskatseid ja kiriklikult sõlmitud abielusideme lõpetamist (seadus 22/1990), ning abieluseadusega (seadus 104(I)/2003).

Lahutuste ja lahuselu tunnustamisega seotud küsimuste suhtes kohaldatakse 1971. aasta lahutuste ja lahuselu tunnustamise Haagi konventsiooni, mille Küprose Vabariik ratifitseeris seadusega 14(III)1983.

3.5.4 Ülalpidamiskohustus

Ülalpidamiskohustused

Vastavalt muudetud abieluvara seadusele (seadus 232/1991):

kui abikaasad lõpetavad kooselu, võib kohus abikaasa taotlusel anda teisele abikaasale korralduse maksta elatist selle kohta taotluse esitanud abikaasale. Endiste abikaasade vahelisi ülalpidamiskohustusi kohaldatakse juhul, kui üks neist ei suuda end ise oma sissetuleku ja vara abil elatada ja:

- kui tema vanus või tervises seisund on pärast lahutuse lõpliku vormistamise või kui allpool osutatud ajavahemike möödumist selline, et ta ei saa alustada või jätkata tegevust, mis tagaks talle iseseisva toimetuleku;
- kui ta hooldab alaealist või täiskasvanud last või teist sõltuvat isikut, kes ei ole kas kehalise või vaimse puude tõttu võimeline enda eest hoolitsema, ning nõude esitanud isik ei saa seetõttu otsida sobivat töökohta;
- kui ta ei leia püsivat ja asjakohast tööd või vajab kutsekoolitust, siis kuni kolme aasta jooksul alates lahutuse lõplikust vormistamisest;
- mis tahes muul juhul, kui ülalpidamine on lahutuse lõpliku vormistamise ajal vajalik võrdsete võimaluste huvides.

Ülalpidamisest võidakse keelduda või seda piirata olulistel põhjustel, eelkõige kui abielu oli lühike või kui abikaasa, kellel võib olla õigus saada ülalpidamist, on lahutuses või kooselu lõppemises süüdi või on oma vaesuse ise vabatahtlikult põhjustanud.

Samuti peaks õigus ülalpidamisele lõppema või tuleks elatise maksmise korraldust vastavalt muuta, kui asjaolud seda nõuavad.

Alaealise lapse ülalpidamise kohustus

Vanemate ja laste suhet käsitleva seaduse (seadus 216/90) kohaselt on vanematel ühine kohustus last vastavalt oma rahalistele võimalustele ülal pidada.

Kui see on põhjendatav erandlike asjaoludega (nt kui laps on teovõimetu või puudega või on ajateenistuses või õpib haridusasutuses või osaleb kutsekoolis kursustel), võidakse eespool nimetatud vanemliku kohustuse täitmist otsuse või kohtuliku kokkuleppe kohaselt jätkata ka pärast seda, kui laps on jõudnud täisikka.

Alaealise lapse õigus oma vanemate võimaldatavale ülalpidamisele kehtib ka siis, kui lapsel on oma vara.

3.6 Abieluvara

Kohaldatakse seaduse 232/1991 artiklit 13; mis üldreeglina tähendab, et abielu ei mõjuta abikaasade sõltumatust seoses varaga. Selle seaduse artikliga 14 lubatakse aga ühel abikaasal nõuda abielusideme lõpetamisel või abielu tühistamisel teise abikaasa vara, tingimusel, et nõuet esitav abikaasa on mis tahes viisil aidanud kaasa teise abikaasa vara suurendamisele. Nõuet esitav pool võib kohtumenetluse kaudu taotleda, et talle makstaks osa tema kaasabil suurendatud varast.

Ühe abikaasa panust teise abikaasa vara suurendamisse käsitletakse ühe kolmandikuna suurenemisest, välja arvatud juhul, kui leiab tõendamist, et panus on väiksem või suurem.

Abikaasade vara suurenemine ei hõlma vara, mis on omandatud kingitusena, pärandusena, annakuna või muu annetusega.

3.7 Testamendid ja pärimine

Pärimist ja kõiki pärandiga seotud küsimusi, välja arvatud testamendi koostamisel ja tühistamisel kasutatavat vormi, reguleeritakse määrusega (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist.

Eespool osutatud määruse artikli 22 kohaselt võib isik valida õiguseks, millega tema puhul reguleeritakse pärimisasju, selle riigi õiguse, mille kodakondsus tal on kas valiku tegemise ajal või surma ajal. Õiguse valik tehakse sõnaselge avaldusega.

Kui on olemas testament, kohaldatakse 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsiooni testamendi vormile kohaldatava õiguse kohta. Vastavalt konventsiooni artiklile 1 kehtib testamentaarne korraldus vormi poolest, kui selle vorm vastab selle riigi õigusele,

- kus testaator testamendi tegi, või
- mille kodakondsus testaatoril on kas korralduse tegemise ajal või tema surma ajal; või

b) kus oli testatori elu- või asukoht kas korralduse tegemise ajal või tema surma ajal; või

d) kui asi puudutab kinnisvara, siis kus on selle kinnisvara asukoht.

3.8 Kinnisvara

Suhete suhtes, millest tulenevad kinnisvaraga seotud võlakohustused, kohaldatakse määrust (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I), milles sätestatakse, et lepingu suhtes kohaldatakse lepingupoolte valitud õigust. Kui valikut ei ole tehtud, kohaldatakse määruse artiklit 4, milles on sõnaselgelt osutatud iga asja puhul kohaldatavale õigusele.

Mis puudutab asjaõigustega seotud lepinguid, siis vastavalt Küprose kohtute praktikale kohaldab kohus selle riigi kohtualluvust, kus kinnisvara asub (*lex situs*).

3.9 Maksejõuetus

Kohaldatav õigus määratakse kindlaks määrusega (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta. See on selle riigi õigus, kus see menetlus algatatakse.

Viimati uuendatud: 04/10/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.